

Критерієм наукового рівня обліку є його дієвість, тобто здатність своєчасно надавати вичерпну інформацію, необхідну для управління, контролю й аналізу. При цьому показники обліку повинні забезпечувати інформацію не тільки для внутрішнього управління, а й для зовнішніх споживачів (податкових і фінансових органів, банків, інвесторів, ділових партнерів тощо).

За своїм змістом бухгалтерський облік тісно пов'язаний з плануванням, економічним аналізом, аудитом, ревізією, правом. Так, за даними бухгалтерського обліку здійснюється контроль за виконанням планових завдань за звітний період і забезпечується інформація для планування і прогнозування розвитку господарства. Економічний аналіз ґрунтується на показниках плану і бухгалтерського обліку, вивчає причини відхилень від плану, виявляє резерви підвищення ефективності господарської діяльності. Відображаючи господарські процеси, бухгалтерський облік контролює дотримання законодавчих актів, юридичних норм, що регулюють господарські взаємовідносини. Для контролю за розвитком економіки країни показники обліку широко використовуються для статистичних узагальнень.

Література

1. Системи обліку в Україні: трансформація до міжнародної практики / За ред. проф. М. П. Войнаренка. — К.: Наукова думка, 2002. — 718 с.
2. *Малюта Н. М.* Наукові дослідження в бухгалтерському обліку: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. — Житомир: ПП «Рута», 2003. — 476 с.
3. *Сопко В. В., Завгородній В. М.* Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник. — К.: КНЕУ, 2004. — 411 с.

Кондратюк О. М., канд. екон. наук, доц.
кафедри обліку і аудиту,
Криворізький економічний інститут
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ І МЕНЕДЖМЕНТУ ДЛЯ ЦІЛЕЙ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

У процесі управління фінансово-господарською діяльністю, за нестабільних ринкових умов, підприємства намагаються активізувати та раціонально поєднати роботу облікового й управлінського персоналу, зважаючи на схожість окремих завдань управ-

лінського обліку і менеджменту стосовно управління витратами підприємства. Система управлінського обліку повинна постійно розвиватись, зменшуючи невизначеність у системі управління, що сприятиме зменшенню ризику прийняття неправильних управлінських рішень [1, с. 55]. Тому дослідження та розуміння взаємозв'язку управлінського обліку і менеджменту для цілей управління витратами є актуальним.

Теорія та практичні аспекти управлінського обліку, менеджменту підприємств, управління витратами висвітлена в працях багатьох зарубіжних і вітчизняних учених, а саме: Роналда В. Хілтона, Майкла В. Махера, Франка Д. Селто, Д. Р. Хенсена, М. М. Моувена, Н. С. Еліаса, Томпсон-мл., Артура А., Стрикленда III, А., Дж., К. Друри, С. Ф. Голова, Л. В. Нападовської, М. Г. Чумаченка, та ін. Аналіз наукових праць уможливив зробити висновок про високий рівень розробок, проте залишилося поза увагою дослідження взаємозв'язку систем управлінського обліку і менеджменту. Це є важливим, адже дії висококваліфікованого управлінського персоналу та якісна інформація формують інтегровану інформаційну систему управління витратами і підприємством у цілому.

Основним завданням управлінського обліку є надання інформації для внутрішніх користувачів — менеджерів підприємства. У свою чергу, першочерговим завданням менеджменту є вміле застосування і поєднування методів стратегічного й оперативного управління через прийняття обґрунтованих управлінських рішень на основі інформації управлінського обліку. Інформація, сформована в системі управлінського обліку, інтерпретує особливості господарської діяльності підприємства, його економічні, технічні та фінансові можливості, внутрішні взаємозв'язки і відносини. Недооцінка взаємозв'язку управлінського обліку і менеджменту призводить до нераціонального використання ресурсів, збільшення витрат, зростання собівартості продукції знижуючи, тим самим, конкурентоздатність підприємства. Як наслідок — зменшується прибуток та знижується результативність діяльності підприємства.

У науковій літературі виокремлюються такі погляди на управлінський облік: управлінський облік (*англ. Managerial Accounting*) розглядається як підсистема бухгалтерського обліку або як система, що включає функції бухгалтерського обліку, аналізу і планування. Проте, вдало зазначено, що управлінський облік є внутрішньою інформаційною системою, яка акумулює та генерує інформацію для прийняття управлінських рішень на всіх рівнях

менеджменту [2, с. 20]. До елементів такої системи відносять облік витрат та калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) (виробничий облік); планування (бюджетування), аналітичні розрахунки, і, як результат, надання управлінської звітності.

Менеджмент (*англ. Management*) інтерпретують також під різними кутами зору: менеджмент як процес організації певної діяльності людей; менеджмент як система, методи, підхід визначення та відбору цілей і способів її досягнення через організацію, планування, контроль результатів діяльності підприємства.

Під впливом різних об'єктивних чинників, викликаних новими технологіями, державним регулюванням та зростанням підприємств, ускладнюється структура бізнесу, виникає потреба в удосконаленні діяльності і методів управління. В цьому контексті виділяється менеджмент виробничих витрат, під яким розуміють «процес планування і вдосконалення тактичних і оперативних аспектів бізнесу з метою досягнення поставлених стратегічних цілей. Основними характеристиками менеджменту витрат є:

- 1) зосередження на попередженні витрат, а не на їх обліку;
- 2) тісний зв'язок між оперативними і стратегічними цілями виробництва;
- 3) концентрація на оцінці прибутковості діяльності й аналізі руху готівки та витрат;
- 4) рівноцінне використання технологічних удосконалень і шляхів економії витрат з метою збільшення прибутку;
- 5) залучення в систему всіх видів витрат, у т.ч. витрат з реалізації (збуту), маркетингу, загальногосподарських (адміністративних)» [3, с. 16—17].

Взаємозв'язок управлінського обліку і менеджменту подано на рис. 1.

Основними їх завданнями стосовно управління витратами можна виділити:

1. Вибір стратегії і цілей підприємства (стосовно витрат) та інструментарію їх досягнення.
2. Збір, обробка, узагальнення, зберігання та передача необхідної інформації для оперативного управління витратами підприємства.
3. Вибір оптимального способу обчислення собівартості продукції.
4. Аналіз витрачених ресурсів та результатів діяльності підприємства.
5. Планування (бюджетування) і контроль витрат підприємства.

6. Складання внутрішньої звітності стосовно витрат підприємства для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.
7. Пошук шляхів оптимізації витрат.

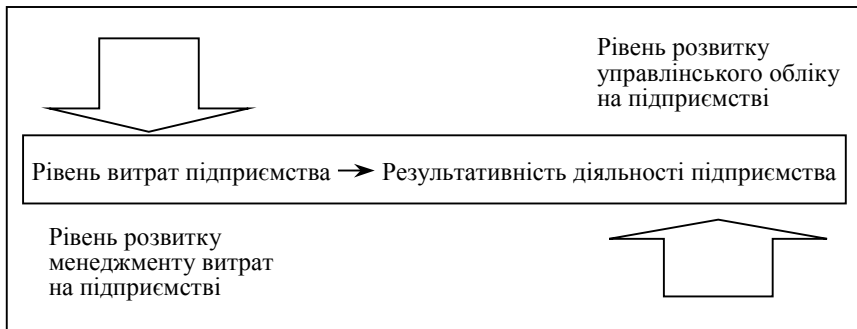

Рис. 1. Взаємозв'язок управлінського обліку і менеджменту підприємства

Розвиток економіки сприяє інтеграції наук, виникненню нових напрямів управління підприємством у цілому і витратами в тому числі. Такі з них, як перформанс-менеджмент (*англ. Performance Management*), кошт менеджмент (*англ. Cost Management*) також потребують подальших досліджень з метою адаптування на вітчизняних підприємствах та підвищення результативності їх діяльності.

Література

1. *Нападовська Л. В.* Управлінський облік: значення та застосування у практичній діяльності вітчизняних підприємств в умовах ринкових відносин / Л.В. Нападовська // науково-практичний журнал «Бухгалтерський облік і аудит». — 2009. — № 10. — С. 45—55.
2. *Блаженкова Н. М.* Влияние управленческого учета на результативность хозяйственной организации : автореф. дис. на соискание учен. степени док. эконом. наук : спец. 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством (экономика, организация и управление предприятиями, отраслями, комплексами — промышленность», 08.00.12 «Бухгалтерский учёт и экономический анализ» / Н. М. Блаженкова. — Ижевск, 2009. — 51 с.
3. *Давидович І. Є.* Управління витратами : Навч. посіб. / І. Є. Давидович. — К.: Центр навчальної літератури, 2008. — 320 с.